

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. List s podobami za slovensko mladino. Št. 3. Letnik I. Ta pod uredništvom E. Ganga izhajajoči izvrstni mladinski mesečnik ima v poslednji številki to-le vsebino: Pravljica o dečku in angelčku. Zložil Leon Poljak. — Sirotina pesem. Zložila Vida. — Uspavanka. Zložil Fran Žgur. — Pesem o domovini. Zložil Vuk Slavič. — Premagana izkušnja. Spisal Janko Leban. — Iz devete dežele. Pripoveduje Pavliha. — Ludovček in škatlja. Spisal L. Černej. — Sami. Zložil L. Černej. — O kozi, zelju in volku. Priobčil Iv. Podgornik. — Slovanske pravljice. Priobčuje Nik. Vrhov. 3. Ladja na kopnem. — Oblačku. Zložila Kristina. — Zvezdi dve. Zložil Fr. Žgur. — Pouk in zabava: Rebus. — Drobtine za zabavo. — Obelisk. Ta številka ima štiri lepe podobe. Novim naročnikom so na razpolago še vse številke.

Odgovor na oceno knjige „Kranjska dežela“ v „Izvestjih“ deželnega muzeja. Pred par dnevi šele mi je prišel v roko šteti zvezek „Izvestij muzejskega društva za Kranjsko“, v kojem ocenja g. A. Koblar mojo knjigo „Kranjska dežela“. Akoravno g. ocenjevalec v prvem delu svoje kritike jako pohvalno piše o tem mojem delu, vendar sem prisiljen odgovoriti na njegove opazke, koje je pristavil koncem svojega spisa. Te opazke se nanašajo le na zgodovinski del moje knjige.

Pred vsem mi očita g. ocenjevalec, da sem tempeljnov, posvečenih raznim bogovom, določil v deželi brez števila. — Toda določil jih nisem jaz, ampak določili so jih pred menoj že drugi, katerim se ni ugovarjalo. Naj navedem le to, kar je zapisanega o tem predmetu v znani knjigi „Oester.-ung. Monarchie in Wort und Bild“: „Was die Religionsverhältnisse betrifft, so beziehen sich die meisten Ueberbleibsel des Cultus — Altäre und Votivsteine. — auf römische Gottheiten, so auf Jupiter, Herkules, Neptun, Aesculap, Baccus, Ceres, Diana, Hekate, Luna, jedoch auch Localgottheiten wurden verehrt, wie Aecorna, Genius loci, Noreja, Sedatus, Silvanus; der Flussgott des Hauptstromes des Landes, Savus, und die Flussgöttin des Sannflusses, Adsaluta, erscheinen auf Votivsteinen längs der Save“ ... itd. — Dimitz pa v svoji „Geschichte Krains“ prav z imeni našteje več krajev, v kojih so se častila razna rimska božanstva. Ugovarjal mu ni nikdo.

Dalje piše g. ocenjevalec, da menim o znanih prazgodovinskih čolnih v ljubljanskem muzeju, da so bili tesani z bronastimi sekirami. — Toda ugovarjal tudi temu ni nikdo, ko je napisal to trditev sam kustos deželnega muzeja, pokojni Dežman v knjigi: „Oester.-ung. Mon.“ Tam stoji doslovno: „Vier an verschiedenen Stellen des Moors aufgefunden, aus einem Eichenstamm herrgestellte Kähne sind mit Bronzebeilen behauen worden“. Dežman je pa bil svoj čas vendar najboljši poznavatelj kranjskih starin.

O tem, kako so naskakovali Rimci stari Metullum, mi ni porok samo bajkovec Trdina, ampak tudi drugi. Enako piše Dimitz: „Metullum allein, stark befestigt und mit 3000 streitbaren jungen Männern besetzt, widerstand heldenmüthig. Octavian ward beim Sturm zweimal verwundet, der beharrlichen Tapferkeit des Römers musste endlich die verzweiflungsvolle Hingebung weichen, mit welcher die Belagerten für ihren Heimatsherd kämpfen. In den Flammen der brennenden Stadt geben die Vertheidiger sich und den Ihrigen den Tod“. Kaj drugega niti Trdina niti jaz ne trdimo.

Očita mi dalje, da kot gotovo stvar pripovedujem, da je bila v Emoni škofija. — Sicer to trdijo vsi kranjski zgodovinarji, in to trdi tudi ocenjevalec g. Koblar sam v svoji knjigi „Zgodovina Sorske fare“. Tam piše na strani 11: „V tretjem in četrtem stoletju se je krščanstvo na Kranjskem, dasiravno večkrat krvavo zatirano, zelo utrdilo, in v Emoni se je ohranil dlje časa škofovski sedež, kar nam pričajo imena Emonskih škofov, kakor sv. Maksima in družih.“ Ne vem, čemu zanikuje g. Koblar to, kar je sam pisal kot čisto resnico. Emonska škofija je tedaj tudi njemu gotova stvar.

Ravno tako kot gotovo stvar pripovedujem — tako mi očita g. Koblar — da sta po Kranjskem sv. Mohor in Fortunat oznanovala sv. vero. Da je to gotova stvar, to je trdil tudi g. Koblar sam v navedeni knjigi. Tam piše: „Luč sv. vere, ki jo je prižgal evangelist sv. Marka v velikem mestu Ogleju, ni ostala skrita, temu č prisijala je zelo zgodaj po njegovem nasledniku sv. Hermagori tudi v naše kraje“. To je vendar jasno. Čemu se tedaj g. Koblar izpodtika nad svojima lastnima trditvama?

Predbaciva mi g. ocenjevalec tudi, da mi je nedvomno, da so prvi mejni grofi stolovali v Goričah. Naj povem tedaj, kaj me je dovelo do te trditve. Znano je, da je bil stari grad v Goričah prvotna last koroških vojvod, in da se prišteva tudi najstarejšim in najmogočnejim v deželi. Kaj čuda tedaj, da sem sklepal, da so nastanili koroški vojvode, kojim je pripadala takrat tudi kranjska dežela, svoje mejne grofe v najmogočnejšem gradu, ki je bil morda takrat še celo edin grad v deželi. Priznavam sicer rad, da se da o tej točki razpravljati še na dolgo in široko, toda brez opore moja trditev nikakor ni.

Kar se tiče leta, kedaj je postalo Kranjsko vojvodstvo, pripomnim, da ima Valvazor letnico 1231, Erben: „Vojvodstvo Kranjsko“ pa 1245. — Različno se tudi poroča, kdaj je bila zidana sv. Petra cerkev v Ljubljani. Odločil sem se za leto 1700, ker sem po največ spisih to letnico našel. To pa kaže, da je bila sestava te knjige jako mučno delo, kakor je tudi kritik v „Slov. Listu“ priznal.

Zavrtniti pa moram trditev g. ocenjevalca, da pravim na 8. strani, da so lutrovo vero zatrli na Kranjskem še le 1628, na strani 37. pa, da je bila že l. 1598. zatrta popolnem. Ko bi bil g. ocenjevalec pogledal to stvar vsaj nekoliko natančno, bi bil moral videti, da se letnica 1598 tiče le Ljubljane, da je bila tega leta v Ljubljani ta vera zatrta popolnoma, in letnica 1628 velja za celo deželo. To vse je dovolj jasno povedano v moji knjigi.

Na trditev g. Koblarja, ki se glasi: „Da je bog Triglav dal ime Triglavu, verjemi, kdor moreš“, lahko odgovorim prav kratko: Da bog Triglav ni dal imena Triglavu, pa tudi verjemi, kdor moreš.

Na Dunaju, 17. svečna 1900.

Jos. Ciperle.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani. Gdč. Marjetica Zele, učiteljica v Begunjah p. Cerknici, 10 K, nabrane na svatbi gdč. Arko, nadučiteljeve hčerke; na svatbi g. nadučitelja Fr. Potokarja v Dragi je nabrala gdč. Anica Graiser 22 K.

† **Marija Belar**, vdova šolskega voditelja in nadučitelja v Ljubljani, je umrla dne 1. t. m. po dolgi, mučni bolezni. Blaga pokojnica je bila v vseh ljubljanskih krogih zelo priljubljena in spoštovana. To je posebno pokazal nje veličastni pogreb. Mir in pokoj nje blagi duši!

† **Ivan Poženel**. Dne 2. t. m. ob pol 6. uri zvečer je umrl po dolgi in mučni bolezni Ivan Poženel, nadučitelj na Rakeku. — Njegov pogreb, ki se je vršil v nedeljo ob pol 6. uri, je svedočil, kako zaupanje je užival pokojnik v svojem življenju. 11 krasnih vencev je dobil rajnik. 30 učiteljev in učiteljic in mnogo notranjskih odličnjakov je prihitelo v kljub slabemu vremenu izkazat prazgodaj umrlemu zadnjo čast. Obširnejši nekrolog objavimo prihodnjic.

Osobne vesti. Učiteljem na petrazrednici pri Sv. Jakobu v Slov. gor. je imenovan za prihodnji zimski tečaj g. Franc Kotnik, do sedaj učitelj-voditelj v Gabrovici na Primorskem. Na Prem pride gdč. Alojzija Debelak iz Gorice.

Slovenski šolski nadzornik za Spodnje Štajersko. Nemškonačionalni državni poslanci so poslali posebno deputacijo k naučnemu ministru, ki je protestovala proti imenovanju slovenskega šolskega nadzornika za Spodnji Štajer. Minister je izjavil, da ne bo imenovan noben nadzornik, toda Nemci s tem pojasnilom še niso zadovoljni,